

Н. В. Бондарчук,
д. держ. упр., професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління
та адміністрування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0418-5239>
М. О. Лимар,
магістр спеціальності "Публічне управління та адміністрування",
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
 ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-4308-460X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.6.157

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ЯК СКЛADOVA СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: ТЕОРІЯ, МЕХАНІЗМИ ТА ПРАКТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ

N. Bondarchuk,
 Doctor of Science of Public Administration, Professor, Head of the Department of Management
 and Public Administration, Dnipro State Agrarian and Economic University
 M. Lyamar,
 Master's student of specialty "Public Management and Administration",
 Dnipro State Agrarian and Economic University

FOOD SECURITY AS A COMPONENT OF THE STRATEGY OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITY: THEORY, MECHANISMS AND PRACTICAL TOOLS

У статті досліджено теоретичні засади та практичні механізми забезпечення продовольчої безпеки як важливої складової стратегії сталого розвитку територіальних громад. Обґрунтовано, що продовольча безпека є комплексною соціально-економічною категорією, яка охоплює питання виробництва, розподілу, доступності та споживання продовольства, а також пов'язана з ефективністю функціонування аграрного сектору, розвитком місцевої інфраструктури та рівнем добробуту населення. Визначено, що забезпечення продовольчої безпеки є важливим чинником підвищення якості життя населення, зміцнення економічної стійкості територіальних громад та реалізації принципів сталого розвитку.

Проаналізовано наукові підходи до трактування поняття продовольчої безпеки та визначено її основні індикатори. Досліджено взаємозв'язок продовольчої безпеки з локальним соціально-економічним розвитком, зокрема через зайнятість населення, стабільність аграрного виробництва, розвиток місцевих ринків та доступність продуктів харчування. Визначено ключові чинники формування продовольчої безпеки на місцевому рівні, зокрема інституційне забезпечення аграрного сектору, державну підтримку виробників, нормативно-правове регулювання, природно-кліматичні умови та інформаційне забезпечення.

Обґрунтовано необхідність інтеграції питань продовольчої безпеки у стратегії розвитку територіальних громад шляхом застосування організаційно-адміністративних та фінансово-економічних механізмів управління, підтримки місцевих виробників, розвитку коротких ланцюгів постачання продовольства та впровадження інноваційних екологічних технологій.

Встановлено, що стратегічне планування продовольчої безпеки громади має базуватися на програмно-цільовому підході, що передбачає оцінку соціально-економічного стану та ресурсного потенціалу, прогнозування потреб населення й аналіз ризиків, визначення пріоритетів і розробку дорожніх карт реалізації, постійний моніторинг ключових індикаторів та оперативне коригування планів.

Запропоновано інтеграційний підхід до формування продовольчої безпеки, що передбачає поєднання економічних, управлінських та екологічних інструментів у системі стратегічного управління розвитком територіальних громад.

The article examines the theoretical foundations and practical mechanisms for ensuring food security as an important component of the strategy for sustainable development of territorial communities. It is substantiated that food security is a complex socio-economic category that covers issues of production, distribution, accessibility and consumption of food, and is also related to the efficiency of the functioning of the agricultural sector, the development of local infrastructure and the level of well-being of the population. It is determined that ensuring food security is an important factor in improving the quality of life of the population, strengthening the economic stability of territorial communities and implementing the principles of sustainable development.

Scientific approaches to interpreting the concept of food security are analyzed and its main indicators are identified. The relationship between food security and local socio-economic development is investigated, in particular through population employment, stability of agricultural production, development of local markets and availability of food products. Key factors in the formation of food security at the local level have been identified, in particular, institutional support for the agricultural sector, state support for producers, regulatory and legal regulation, natural and climatic conditions and information support.

The need to integrate food security issues into the development strategy of territorial communities through the use of organizational, administrative and financial and economic management mechanisms, support for local producers, development of short food supply chains and implementation of innovative environmental technologies has been substantiated.

It has been established that strategic planning of community food security should be based on a program-targeted approach, which involves assessing the socio-economic status and resource potential, forecasting population needs and risk analysis, determining priorities and developing implementation roadmaps, constant monitoring of key indicators and prompt adjustment of plans.

An integrative approach to the formation of food security is proposed, which involves a combination of economic, managerial and environmental tools in the system of strategic management of the development of territorial communities.

Ключові слова: продовольча безпека, сталий розвиток, територіальні громади, аграрний сектор, стратегічне планування, продовольча політика, місцеве самоврядування, економічна безпека.

Key words: food security, sustainable development, territorial communities, agricultural sector, strategic planning, food policy, local self-government, economic security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах соціально-економічних трансформацій, глобальних викликів та кліматичних змін особливого значення набуває забезпечення продовольчої безпеки як важливої складової сталого розвитку територіальних громад. Продовольча безпека безпосередньо впливає на рівень життя населення, соціальну стабільність та економічну стійкість територій. В умовах децентралізації в Україні саме територіальні громади отримують ширші повноваження щодо управління місцевими ресурсами, розвитку аграрного виробництва та формування ефективних локальних продовольчих систем.

Разом з тим сучасні виклики, зокрема економічна нестабільність, наслідки військових дій, порушення логістичних ланцюгів постачання продовольства та зміни клімату, посилюють потребу у формуванні стійких ме-

ханізмів забезпечення продовольчої безпеки на місцевому рівні. У цьому контексті інтеграція питань продовольчої безпеки у стратегії сталого розвитку територіальних громад набуває особливої актуальності.

Важливим є формування ефективних організаційно-економічних механізмів, інституційних інструментів та практичних підходів, спрямованих на розвиток локального аграрного виробництва, підвищення доступності якісних продуктів харчування для населення, а також раціональне використання природних ресурсів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців питанням формуванню та реалізації стратегій продовольчої безпеки присвячено значну кількість досліджень. Так, теоретичні засади забезпечення продовольчої безпеки було розкрито такими вченими як В. Андрійчук, М. Бабиш, Л. Германенко, О. Гойчук, І. Манзій, Б. Пасхавер та інші.

Дослідження щодо формування продовольчої безпеки в контексті сталого розвитку проводили такі вчені як О. Бородин, С. Григорьев, В. Данкевич, А. Подсоха, О. Яценко та інші.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження теоретичних засад і практичних механізмів забезпечення продовольчої безпеки як складової стратегії сталого розвитку територіальної громади, а також обґрунтування ефективних інструментів управління на місцевому рівні

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Продовольча безпека є однією з фундаментальних умов сталого функціонування як національної економіки загалом, так і окремих її територіальних підсистем. У науковій літературі ця категорія розглядається не лише як аграрна чи економічна проблема, а як багатовимірною системою, органічно вбудованою в контекст локального та регіонального розвитку.

Еволюція концепції сталого розвитку впродовж останнього століття відображає фундаментальну трансформацію людського мислення щодо взаємодії суспільства та природи. Від ранніх біосферних досліджень початку XX століття до комплексних міжнародних стратегій сучасності, ця ідея пройшла шлях від наукової гіпотези до головного політичного орієнтира глобальної цивілізації. У центрі цього інтелектуального руху стоїть визнання того, що людство стало потужною геологічною силою, здатною змінювати планетарні цикли, що накладає на цивілізацію безпрецедентну відповідальність за збереження життєзабезпечувальних систем Землі. Сучасний контекст, обтяжений геополітичними конфліктами, пандеміями та кліматичними змінами, ставить питання продовольчої безпеки як ключового елемента національної та глобальної стабільності, що особливо гостро проявляється у досвіді України як одного з гарантів світової продовольчої системи.

Фундаментальний внесок у розуміння планетарної ролі людства зробив В. Вернадський, чия теорія біосфери та ноосфери стала науковим підґрунтям для сучасної екологічної парадигми. В. Вернадський визначив біосферу як оболонку Землі, розвиток якої визначається діяльністю живих організмів, що пов'язані з нею матеріально та енергетично. У його працях людина розглядається не як зовнішній спостерігач, а як невід'ємна частина біосфери, яка завдяки своєму інтелекту та технологіям перетворюється на нову геологічну силу [12].

Виходячи з концептуального погляду, продовольча безпека — це стан економіки країни, коли населення в кожен момент часу має фізичний, соціальний та економічний доступ до достатньої в кількісному відношенні поживної їжі, що відповідає їхнім потребам і є необхідною для ведення активного та здорового життя [5]. Колектив авторів пропонує розуміти під продовольчою безпекою та-

кий стан системи національної економіки, за якого забезпечується продовольчий суверенітет держави. Тобто здатність задовольняти нагальні потреби населення у якісній продукції, гарантувати економічну та фізичну доступність до продуктів харчування, а також відповідність продукції внутрішнім та зовнішнім стандартам якості [4]. Подсоха А. С. доповнює, що продовольча безпека охоплює питання виробництва, зберігання, переробки, транспортування, реалізації та споживання продуктів, а також відповідну інституційну та нормативну інфраструктуру [8].

Відповідно до Закону України "Про продовольчу безпеку", стан продовольчої безпеки визначається через систему індикаторів: економічна доступність харчових продуктів; рівень споживання населенням; фізична доступність; стійкість продовольчого ринку; природно-ресурсний потенціал; ступінь незалежності продовольчого ринку; якість і безпечність харчової продукції; рівень розвитку аграрної сфери [9]. Ця система уможливорює порівняльний аналіз стану безпеки в різних регіонах незалежно від міжрегіональних відмінностей у виробництві та споживанні продовольства.

Зв'язок між продовольчою безпекою та локальним розвитком є багатоплановим і проявляється через три ключових виміри. По-перше, рівень продовольчого забезпечення безпосередньо відображає якість життя населення: аграрний комплекс формує зайнятість, підтримує сільські громади та генерує доходи місцевих бюджетів [5]. По-друге, продовольча безпека виступає невід'ємним елементом національної безпеки через взаємодію з економічним (стабільність аграрного сектору), соціальним (доступність харчів для вразливих груп), екологічним (сталість виробництва, збереження ґрунтів) і управлінським вимірами [8]. По-третє, фізична та економічна доступність продовольства є функцією розвитку місцевої інфраструктури: стан місцевих ринків, транспортних мереж і рівень доходів домогосподарств у конкретній громаді є визначальними чинниками реалізації продовольчої безпеки на місцевому рівні [4]. Чинники, що формують продовольчу безпеку на місцевому рівні, систематизовано в таблиці 1.

Особлива роль серед наведених чинників належить якісним показникам, що уможливають порівняльне оцінювання продовольчої безпеки різних регіонів неза-

Таблиця 1. Чинники, що формують продовольчу безпеку

Кількісні чинники	Якісні чинники
Обсяги залучених інвестицій у розвиток аграрної та харчової промисловості	Маркетингова політика аграрної та харчової промисловості
Ціна реалізації продовольчої продукції	Природно-кліматичні умови для вирощування аграрної продукції
Обсяги державної підтримки аграрної та харчової промисловості	Нормативно-правове регулювання аграрної та харчової промисловості
Оподаткування аграрної та харчової промисловості	Інформаційне забезпечення аграрної та харчової промисловості
Спеціалізація виробництва	Репутація виробника аграрної та харчової промисловості
Детермінований і регулюючий фактор	Дієвість системи моніторингу аграрної та харчової промисловості

Джерело: сформовано на основі [5].

лежно від відмінностей у структурі виробництва. Серед ключових внутрішніх загроз слід виокремити економічну нестабільність, спад аграрного виробництва, зруйновану логістику, соціальну нерівність у доступі до харчів та деградацію ґрунтів.

Україна відіграє критичну роль у світовій продовольчій системі, будучи провідним експортером зернових та олійних культур. Продовольча безпека для України є не лише соціальною гарантією, а й головним вектором розвитку національної економіки та елементом національної безпеки. Проте досягнення сталого рівня безпеки ускладнюється низкою внутрішніх проблем: ірраціональним використанням земель, хімізацією виробництва та деградацією сільських територій (табл. 2).

Ми погоджуємось із твердженням, що продовольча безпека має бути стратегічним пріоритетом, яка забезпечує стабільність фінансової системи через експортну виручку [5]. Водночас Подсоха А.С. наголошує, що ключовою умовою підвищення потенціалу є соціальна відповідальність агробізнесу та еко-інновації [8].

Військова агресія РФ з 2022 року завдала нищівного удару по аграрному сектору України. Окупація територій, замінювання полів та руйнування інфраструктури призвели до зниження обсягів виробництва ключових культур на 40% у прифронтових громадах. Війна спричинила зростання цін, безробіття та масштабне переміщення населення, що критично обмежило доступ людей до їжі [13].

Україна продемонструвала високу адаптивність. Завдяки роботі "зернового коридору" у 2024 році аграрний експорт майже досяг довоєнних показників (24,5 млрд дол.), забезпечивши 59% загального експорту країни. У тваринництві спостерігається цікава тенденція: попри війну, агропідприємства збільшили надой молока до рівня вище довоєнного, хоча в господарствах населення відбувся спад [7].

Водночас питання забезпечення продовольчої безпеки набуває особливої актуальності не лише на національному, а й на глобальному рівні, оскільки воно безпосередньо пов'язане з реалізацією міжнародних стратегій сталого розвитку. У 2015 році світова спільнота прийняла резолюцію ООН "Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року", що стала найбільш амбітним планом дій для людства. Вона об'єднує 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР) та 169 завдань, які є інтегрованими та неподільними, охоплюючи економічний, соціальний та екологічний виміри [6].

Головними принципами Порядку денного 2030 є "нікого не залишити осторонь" та визнання того, що викорінення бідності у всіх її формах є найбільшим глобальним викликом і необхідною умовою сталого розвитку. ЦСР 2 ("Нульовий голод") є однією з найбільш фундаментальних, оскільки її досягнення безпосередньо впливає на здоров'я (ЦСР 3), освіту (ЦСР 4) та економічне зростання (ЦСР 8). Продовольча безпека визначається як стан, за якого всі люди в будь-який час мають фізичний, соціальний та економічний доступ до достатньої кількості безпечної та поживної їжі.

В контексті сталого розвитку продовольча безпека розглядається крізь призму "трилеми": необхідність забезпечити економічну доступність продуктів, соціальну справедливість (підтримка малих фермерів) та екологічну нейтральність (збереження біорізноманіття та об-

Таблиця 2. Системні виклики продовольчої безпеки України в умовах війни

Вид впливу	Наслідки для продовольчої безпеки	Показник
Економічний	Зростання продовольчої інфляції, втрата доходів	48 % домогосподарств витрачають понад 50 % доходу на їжу
Інфраструктурний	Блокада портів, руйнування складів та переробних потужностей	Скорочення експорту в початковий період війни
Екологічний	Забруднення ґрунтів, втрата біорізноманіття	Потреба у тривалому розмінуванні мільйонів гектарів
Соціальний	Брак робочої сили (міграція, мобілізація)	40 % працездатного населення в прифронтових зонах є неактивними

Джерело: сформовано на основі [13].

меження викидів CO₂). Особлива увага приділяється дитячому харчуванню, оскільки неповноцінний раціон у ранньому віці створює незворотні бар'єри для розвитку людського потенціалу.

У зв'язку з цим досягнення продовольчої безпеки потребує не лише глобальних зусиль, а й ефективних механізмів управління на регіональному та місцевому рівнях, де формуються практичні рішення щодо доступності та якості харчування населення. Ефективне управління продовольчою безпекою на рівні територіальних громад передбачає комплексне застосування організаційно-адміністративних та фінансово-економічних інструментів.

До організаційно-адміністративних інструментів належать: розробка місцевої стратегії продовольчої безпеки із залученням представників органів влади, фермерів, підприємців, науковців і мешканців; створення локальних центрів управління продовольчою безпекою; підтримка розвитку фермерських кооперативів і громадських продовольчих ініціатив; організація місцевих ринків та продовольчих банків; реалізація освітніх програм з органічного землеробства та раціонального харчування.

Фінансово-економічні механізми включають: субсидування місцевих виробників та пільгове кредитування через бюджети громад і державні програми; підтримку агрострахування від кліматичних і воєнних ризиків; формування комунальних продовольчих резервів; залучення інвестицій для розвитку аграрної інфраструктури — сховищ, переробних потужностей, логістичних вузлів; цифровізацію управлінських процесів — електронні платформи моніторингу виробництва та збуту, аналітичні системи прогнозування потреб.

Стратегічне планування продовольчої безпеки громади має базуватися на програмно-цільовому підході, що передбачає оцінку соціально-економічного стану та ресурсного потенціалу, прогнозування потреб населення й аналіз ризиків, визначення пріоритетів і розробку дорожніх карт реалізації, постійний моніторинг ключових індикаторів та оперативне коригування планів.

Беган М.П. вказує на те, що механізми забезпечення безпеки на місцевому рівні повинні включати пряму підтримку малих господарств, створення місцевих продовольчих резервів та стимулювання коротких ланцюгів постачання [2]. Стратегія продовольчої безпеки України до 2027 року передбачає розмінування земель, розвиток переробної промисловості та впровадження стандартів якості ЄС.

Рис. 1. Інтеграція продовольчої безпеки в стратегію сталого розвитку громади

Джерело: складено авторами.

Узагальнення зазначених механізмів дає можливість сформувати цілісну модель інтеграції продовольчої безпеки у систему стратегічного управління розвитком територіальної громади (рис. 1).

Продовольча безпека інтегрується у стратегію сталого розвитку громади через взаємодію економічних, соціальних та екологічних компонентів, а також через систему управлінських інструментів, спрямованих на підтримку місцевого виробництва, забезпечення доступності продовольства та раціональне використання ресурсів.

Перспективним напрямом є реалізація принципів "зеленої економіки": застосування ґрунтозахисних і ресурсозберігаючих технологій, органічного землеробства, систем краплинного зрошення. Це дозволить одночасно підвищувати продуктивність аграрного сектору, зменшувати негативний вплив на довкілля та забезпечувати стабільний доступ населення до якісних продуктів харчування [4].

Невід'ємним елементом є залучення мешканців до прийняття рішень, налагодження партнерства між органами влади, бізнесом і громадськістю, а також міжмуніципальна взаємодія для оптимізації ресурсів і підвищення результативності продовольчої політики.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, продовольча безпека є однією з ключових складових стратегії сталого розвитку територіальних

громад та важливим чинником соціально-економічної стабільності держави. Встановлено, що ефективне забезпечення продовольчої безпеки на місцевому рівні залежить від здатності територіальних громад формувати дієві організаційно-адміністративні та фінансово-економічні механізми управління.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у розробленні методичних підходів до оцінювання рівня продовольчої безпеки територіальних громад, вивченні можливостей використання цифрових технологій, інноваційних аграрних практик та принципів "зеленої економіки" для підвищення ефективності локальних продовольчих систем.

Література:

1. Баранов А.В., Сторчак С.Г. Продовольча безпека як фактор економічної безпеки економіки України в умовах війни. Агросвіт. 2023. № 13. С. 75-82. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.13.75> (дата звернення: 4.03.2026).
2. Беган М.П. Механізми забезпечення продовольчої безпеки на місцевому рівні. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2023. № 4. С. 312—319. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdut_2023_4_40 (дата звернення: 8.03.2026).
3. Бокій О. В. Методичний підхід до оцінки продовольчої безпеки в регіонах України. Продовольчі ресурси. 2022. Т. 10, № 19. С. 191—199. URL: <http://nbuv.gov.ua/>

gov.ua/UJRN/pr_2022_10_19_24 (дата звернення: 8.03.2026).

4. Бондарчук Н. В., Дзюрах Ю. М. Публічне управління в умовах війни: стратегії забезпечення продовольчої безпеки. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2024. Вип. 20, Т. 2. С. 78—85. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.78-85> (дата звернення: 8.03.2026).

5. Гмиря В. П. Продовольча безпека як головний вектор розвитку економіки країни. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2019. Вип. 6 (140). С. 8—13. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2019-6-2> (дата звернення: 8.03.2026).

6. Доповідь Всесвітньої комісії ООН з навколишнього середовища і розвитку "Наше спільне майбутнє". ООН, 1987. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> (дата звернення: 8.03.2026).

7. Підсумки функціонування аграрного сектору України у 2024 році. Національний інститут стратегічних досліджень. <https://www.niss.gov.ua/news/statti/pidsumky-funktsionuvannya-aharnoho-sektoru-ukrayiny-u-2024-rotsi> (дата звернення: 8.03.2026).

8. Подсоха А. С. Продовольча безпека як елемент національної безпеки України: принципи та чинники впливу. Науковий вісник ЧНУ. Серія Економіка. 2024. Вип. 1. С. 125—130. DOI: <https://doi.org/10.32782/ecovis/2024-1-19> (дата звернення: 8.03.2026).

9. Про продовольчу безпеку України. Закон України № 3498-VI від 14.06.2011р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF6GI01G?an=3> (дата звернення: 6.03.2026).

10. Про стан забезпечення продовольчої безпеки: Рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 09.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0038525-23#Text> (дата звернення: 6.03.2026).

11. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН A/RES/70/1 "Перетворення нашого світу: Порядок денний сталого розвитку до 2030 року". 2015. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org> (дата звернення: 6.03.2026).

12. Сова А. Вчення В.І. Вернадського про біосферу та перехід, становлення її в ноосферу. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2013. № 3 (62). С. 47—50.

13. Belova I., Yaroshchuk O. Forming ukraine's food security strategy: european approaches and ways to overcome contemporary challenges. 2024. № 3—4 <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/iboen/article/view/604> (дата звернення: 6.03.2026).

14. Daly H. E. Beyond Growth. The Economics of Sustainable Development. Boston: Beacon Press, 1996. URL: <http://pinguet.free.fr/daly1996.pdf> (дата звернення: 6.03.2026).

References:

1. Baranov, A.V. and Storchak, S.H. (2023), "Food security as a factor of economic security of Ukraine's economy under war conditions", *Ahrosvit*, vol. 13, pp. 75—82, [Online]. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023-13.75>

2. Began, M.P. (2023), "Mechanisms of food security at the local level", *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu*, vol. 4, pp. 312—319, [Online],

available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdut_2023_4_40 (accessed 8 March 2026).

3. Boki, O.V. (2022), "Methodological approach to assessing food security in Ukrainian regions", *Prodovolchi resursy*, Vol. 10, no. 19, pp. 191—199, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pr_2022_10_19_24 (accessed 8 March 2026).

4. Bondarchuk, N.V. and Dzyurakh, Y.M. (2024), "Public administration under war conditions: strategies for ensuring food security", *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, Vol. 20, no. 2, pp. 78—85, [Online]. <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.78-85>

5. Hmyrya, V.P. (2019), "Food security as the main vector of economic development of the country", *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, Vol. 6 (140), pp. 8—13, [Online]. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2019-6-2>

6. United Nations. (1987), "Report of the World Commission on Environment and Development "Our Common Future", [Online], available at: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> (accessed 8 March 2026).

7. National Institute for Strategic Studies (2024), "Results of the functioning of the agricultural sector of Ukraine in 2024", [Online], available at: <https://www.niss.gov.ua/news/statti/pidsumky-funktsionuvannya-aharnoho-sektoru-ukrayiny-u-2024-rotsi> (accessed 8 March 2026).

8. Podsocha, A.S. (2024), "Food security as an element of national security of Ukraine: principles and influencing factors", *Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Series: Economics*, vol. 1, pp. 125—130, [Online]. <https://doi.org/10.32782/ecovis/2024-1-19>

9. Verkhovna Rada of Ukraine (2011), Law of Ukraine "On Food Security of Ukraine", [Online], available at: <https://ips.ligazakon.net/document/JF6GI01G?an=3> (accessed 6 March 2026).

10. National Security and Defense Council of Ukraine (2023), Resolution "On the state of food security in Ukraine", [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0038525-23#Text> (accessed 6 March 2026).

11. United Nations General Assembly (2015), Resolution "Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development", [Online], available at: <https://sustainabledevelopment.un.org> (accessed 6 March 2026).

12. Sova, A. (2013), "V.I. Vernadsky's doctrine on the biosphere and its transition into the noosphere", *Visnyk Kyivskogo natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, vol. 3 (62), pp. 47—50.

13. Belova, I. and Yaroshchuk, O. (2024), "Forming Ukraine's food security strategy: European approaches and ways to overcome contemporary challenges", vol. 3—4, [Online], available at: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/iboen/article/view/604> (accessed 6 March 2026).

14. Daly, H.E. (1996), *Beyond Growth. The Economics of Sustainable Development*, Beacon Press, Boston, USA, [Online], available at: <http://pinguet.free.fr/daly-1996.pdf> (accessed 6 March 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 09. 03.26

Професійно рецензовано / Revised: 13. 03.26

Схвалено до друку / Accepted: 17.03.26